

# שלום על ישראל

**א**וניית-הדגל של הצי הישראלי — שלום — עלתה על שירטון. כשאנייה רגילה עולה על שירטון, ממנים ועדת-חקירה, בודקים, חוקרים, ומישהו נותן את הדין. מי יתן את הדין על האסון שקרה לאונייה "שלום"?

## חפזון וקלות-דעת

**ב**יום הולדתה, לפני חמש שנים, ועד היום, עמדה דרכה של האונייה בסימן של קלות-דעת. בקלות-דעת ובחפזון היא הוזמנה. זה היה בימי שלטונו של דויד בן-גוריון, כאשר ישב השר יצחק בן-אהרון, איש אחדות-העבודה, בכורסת שר-התחבורה. בקלות-דעת ובחפזון רוצים עתה לחסל אותה. זה קורה בימי שלטונו של לוי אשכול, כאשר יושב השר משה

כבר אז היה ידוע בעולם-המקצוע שצפוי משבר לענף הנוסעים. שוב אין לאדם המודרני זמן לעבור את האוקיינוס באונייה. אם הוא מפליג מחוץ צרפת לחוף ארצות-הברית,

האת

## אורי אבנרי

במשך ארבעה ימים, עוד יתכן הדבר, אך אם הוא צריך להפליג מחוף ישראל לניו-יורק, במשך כמעט שבועיים, הדבר עובר את גבול האפשרות.

**האם זה היה סוד? זה היה סוד רק למתכנני משרד-התחבורה, אם אפשר לקרוא להם בשם מתכננים.**

האונייה עלתה בצרפת 16 מיליון דולאר, ואביזריה עלו

כי הממשלה תאמץ כל שריר כדי להפוך את האונייה לריחחית.

אך עוד לפני שנופץ עליה בקבוק השמפניה המסורתי, הונחתה עליה מכה נוספת.

הוחלט כי לא יהיה באונייה אלא מיטבח כשר. מדוע? מפני שאחרת היתה הקואליציה הבין-גוררנית טובעת. כדי להציל את עצמו ואת קואליצייתו, הוטבעה הריזוחיות של האונייה. איש אינו יכול לדעת בדיוק באיזו מידה גרם המיטבח הכשר לאסון האונייה. אך אין ספק כי הוסיף הרבה לאי-ריחחיותה.

אדם מודרני המחליט להפליג בים — על אף בינונו הזמן היקר הכרוך בכך — רוצה ליהנות. הוא רוצה לאכול היטב. גם כשהוא יהודי.

מי מוכן לשהות בבית-מלון צפוי, מהודר ויקר, כשאינו יכול לקבל חלב לקפה אחרי הארוחה? כשאינו יכול לקבל ביצה רכה בשבת בבוקר? כשאין באונייה מאכליהם המבוקשים, המהתים חלק חשוב בתפריט כל אונייה אחרת: סרטנים, שבלולים, צדפים?

המיטבח הטרף לא היה מבריא יהודים אדוקים, שיכלו לאכול בחדר-האוכל הכשר. אך המיטבח הכשר הבלעדי הבריא את הנוסעים הבלתי-אדוקים.

האונייה "שלום" הפכה לגעפילטע פיש צף. תכשיל שגרם כאכימעיום למדינה.

## אנשים חשובים גאד - על חשבונך

**כ**אילו כל זה לא הסטיק, באה השערוריה של הפלגות-הבכורה.

כל מישהו, שהוא משהו במישטר הקיים — הפרוטקציונרים של כל משרד-הממשלה, כל מוסדות-המפלגה, של הקואליציה ושל האופוזיציה — נסעו חינם על אוניית-הדגל, על חש"בין המדינה.

זה יצר מצב-רוח טוב בצמרת המדינה. אבל זה לא עזר לשלום.

מה גם שנוסעי האונייה — גם נוסעי-החינם — לא מילאו את פיהם מים. הם התאונו בקול רם. השרות באונייה היה מסמרי-שערות.

מדוע?

גם זהו דבר המעיד על כושר-התיכונן של גאוני הממשלה. כאשר הוזמנה שלום, היה ברור כי לא נותר מקום לשתי אוניות אחרות שעברו על אותו קו: ציון וישראל. זה היה חבל. כי גם ציון וגם ישראל (שתיהן אוניות נוסעים-ומשא משולבות) היו ריחחיות. צייס היתה מוכנה להקריבן על מיזבח תקותיה לשלום.

אולם ציון וישראל לא הוצאו מן הקו ברגע שהחלה שלום בהפלגות-ההרצה שלה. לכן אי-אפשר היה להעביר לשלום את הצוות המאומן והמנוסה של שתי אוניות אלה. תחת זאת גוייס צוות שלם חדש, בלתי-מאומן ובלתי-מנוסה, לשלום. עבר זמן רב עד שצוות חדש זה למד לשרת נוסעים באוניית-לוקסוס.

(תוצאה אחרת: כשחסלו ציון וישראל, לא היה מקום לעובדי-המשק שלהן. הם נשארו מובטלים. עתה, עם תחולת שלום, יתחספו על 300 מובטלים אלה עוד כ-200 אנשי-משק מובטלים חדשים — אותם אנשי-צוות שלא היה צורך בהם מלכתחילה. אילו באה שלום מייד במקום ציון וישראל.)

## הקללה שעל היבשה

**ר**קללה העיקרית שרבעה על שלום, מאז יומה הראשון, היה חוסר-הכושר של מנגנון מכירת-הכרטיסים של צייס.

בניגוד למנגנון אל על, שהגיע לתפוסה גבוהה מאד של מטוסים, היה המנגנון של צייס בארצות-הברית כושל. אי-סדרים נרחבים מנעו מכירה יעילה של כרטיסים. מתחרי צייס, שהחלו מרגישים בלחץ המשבר הפוקד את ענף הנוסעים, הגבירו את מאמציהם. הם חיזרו אחרי הלקוחות. מנגנון צייס נשאר רדום. הוא לא מסר את התפקיד החשוב החיוני הזה לסוכן כללי מנוסה, כגון אמריקן אקספרס. הוא גם לא התאחד עם מנגנון-המכירה של אל על. הוא נשאר עצמאי — וכושל.

כאשר העירו על כך למנהלי "צייס", לפני כמה חודשים, משכו בכתף. כבר לא היה כדאי לטפל בזה. כי מנוי וגמור היה עימם להיפטר מ"שלום".

## קופצים על ההזדמנות

**מ**דוע? כאן חברו שני גורמים, שהפכו את פרשת שלום לאקטואלית.

הנהלה הקודמת של צייס סולקה. במקומה באה הנהלה חדשה, שתקפה מייד קשות את קודמתה.

הנהלה חדשה זו, שבראשה עומד פוליטיקאי ממולח כמו מיכאל צור, איש-אימונו של פינחס ספיר, מוכרחה להוכיח



כארבעה מיליונים נוספים. בסך-הכל: 20 מיליון. (היא הוזמנה בצרפת, גם אומרים, מפני שהצרפתים תבעו זאת, כתמורה למכירת מיראזים לישראל.) היכן היה החשבונך? אל תשאלו את בני גוריון. אל תשאלו את בני-אהרון.

## הגעפילטע פיש הצף

**מ**ן הרגע הראשון עמדה האונייה בסימן של שערוריית.

אחרי שהשקיעו בה 20 מיליון דולאר, אפשר היה לקחת

כרמל, איש אחדות-העבודה, בכורסת השר. הביצועים ראו, והחשדנים רהיבו, עושים דבר והיפוכו. אך גם הדבר וגם היפוכו — מקורם באותה רוח בלתי-אובייקטיבית, בלתי-מחושבת, בלתי-מתכננת.

## סוד של 20 מיליון דולאר

**כ**אשר הוזמנה האונייה בצרפת, לא נעשה שום מחקר רציני לגבי סיכויי הובלת-הנוסעים בים.